

Slovensko narodno prebujanje v 18. stoletju

- meščanstvo večinoma govori nemško, v cerkavah uporabljajo slovenščino
- zaradi različnih nadoblasti se narečja še bolj razvijajo, šolstvo je slabo organizirano

kulturni preporod

- 1768 Marko Pohlin izda Kranjsko Grammatiko(v nemščini) – prvo in temeljito zunaje dejanje narodnega preporoda(odklanjal nemščino in svaril pred germanizacijo, slovenščino enačil z ostalimi slovanskimi jeziki. Zahteval je uporabo slovenščine v šolah in ostalih kulturnih področjih)
- Spevorečje(dodatek) – prva slovenska poetika (preoblikovanje slovenščine za vsakdanjo rabo – enakopravnost)

Pohlinov krog

- Tu malu besediše treh jezikov – slovar treh jezikov slovenščine, nemščine in latinščine
- Zavzemanje za razvijanje slovenske pesnjene besede – Pohlin uril učence
- Pohlinov učenec je bil Valentin Vodnik
- Pohlin in Dev izdajala pesniški zbornik Pisanice od lepih umetnost
- Slovenski jezik se širi na nova področja – matematika, kmetijstvo, klasična fiologija, maetodika, porodništvo, itd.
- Pojavlja se slovenska posvetna književnost
- Dela – Pohlin: Bukvice za rajtengo, Kmetam za potrebo in pomoč
- Valentin Vodnik: Zadovoljni Kranjec
  - Ožbalt Gustman: Slovenska slovnica, ABC bukvice teh črk inu besied
  - Jernej kopitar: Gramatika slovenskega jezika na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem

Zoisov krog

- kranjski plečič Žiga Zois postane mecen in zaščitnik mnogih kranjskih izobražencev
- zoisovo mentorstvo pomaga Blažu Kumerdeju, Janezu Nepomuku Edlingu, Baltazarju Hacquetu, Janezu Antonu Scopoli, Antonu Tomažu Linhartu, Valentinu Vodniku, Gabrijelu Grubarju, Juriju Japlju in Jerneju Kopitarju
- Anton Tomaž Linhart – literat, dramatik, prevajalec in znanstvenik
  - Pisal v nemščini in sloveščini, zavračal biblijo, popln racionalist
    - 1. slovenska veseloigra Županova Micka, 1789; sledi Ta veseli dan ali Matiček se ženi
    - ustanovi amatersko igralsko skupino
    - Poskus zgodovine Kranjske in drguih dežel južnih Slovanov Avstrije
- Valentin Vodnik – prvi slovenski pesnik in novinar
  - Izdajal Lublanske novice – prvi slovenski pisani častnik
- večje zanimanje za razsvetljenstvo – naravoslovne vede in ideje francosk revolucije
- večja uveljavitev slovenskega jezika, književnosti in slovensta samega

Slovensko nabožno slovstvo

- Jurij Japelj – Ta veliki katekhismus, Novi Testament
- Prekmurski avtorji – Nouvi zakon ali testament, Nedelni i szvetesny evangyliomi; tradicaja je preprečila madžarizacijo Prekmurja

Znanstveni in drugi dosežki

- Ivan Dizma Florjančič – Topografska karta Kranjske, 1744

- Jurij Vega – natančni logaritmi in topništvo
- Anton Janša – knjige o umnem čebelarjenju
- Gabrijel Gruber – projektiral rečni prekop Ljubljanice (boljši pogoji na Barju)
- Časopisi so začeli redno izahjati